

PARTNERSKABSREJSE TIL BANGLADESH
Februar til marts 2019

Ved Lis Rasmussen Kazal & Mette Henriksen

Landsbybesøg i Jotghokul (RULFAO)

Indhold

1. Situationen i Bangladesh.....	3
2. Generelt om rejsen	3
3. Kalender for besøg	3
4. PLEAD	4
4.1 Program.....	4
4.2 Opsummering af besøget.....	5
4.3 Konklusioner og anbefalinger.....	5
5. RULFAO.....	6
5.1 Program.....	6
5.2 Opsummering af besøget.....	6
5.3 Konklusion og anbefalinger	8
6. SOVA.....	9
6.1 Program.....	9
6.2 Opsummering af besøget.....	10
6.3 Konklusioner og anbefalinger.....	11
7. Net to Rights	11
7.1 Program.....	12
7.2 Opsummering af besøget.....	12
7.3 Godkendelse af ny periode.....	12
8. Referater	12
8.1 PLEAD.....	12
8.2 RULFAO.....	20
8.3 SOVA.....	24

1. Situationen i Bangladesh

Partnerskabsrejsen fandt sted en måned efter Parlamentsvalg i Bangladesh. Reaktionen på valget var, at der var tale om en høj grad af valgsvindel fra Awami League's side. Partiet vandt en overvældende valgsejr. Oppositionspartierne protesterede, men der var ikke voldsomme reaktioner, idet oppositionen er splittet. Mange af de mennesker vi mødte, var bange for at udtrykke kritik af regeringen, da der i månederne før valget var blevet slået hårdt ned på kritikere. En kendt fotograf og samfundsdebattør blev fængslet, efter at han i et interview med den engelske TV kanal BBC havde kritiseret regeringen. Der var også blevet slået hårdt ned mod nogle unge, der gik på gaden for at protestere mod bussernes vilde kørsel. Kort forinden var en studerende død efter påkørsel af en bus – et tilfælde af mange. NGOernes føler ikke, at regeringen er dem venligt stemt. Vores partnere beskæftiger sig med kvinderettigheder og jordrettigheder, som også er centrale emner for regeringen, så derfor forventer de ikke at møde modstand fra regeringen, især fordi de har opbygget et godt forhold og samarbejde med lokalregeringerne i deres område.

2. Generelt om rejsen

Partnerskabsrejsen var planlagt til at finde sted i oktober/november 2018. Men vores partnere i Bangladesh rådede os til at udskyde rejsen til efter parlamentsvalget i december, da de frygtede, at der kunne blive uroligheder i forbindelse med valget. Udskydelsen af rejsen betød desværre, at Astrid Wiborg Jensen, der skulle rejse sammen med Mette Henriksen, måtte melde fra, da hun fik nyt job i januar 2019 og derfor ikke kunne få fri i februar måned. Lis Rasmussen Kazal trådte ind som reserve.

Da både Mette og Lis havde mulighed for et længere ophold i Bangladesh, vagte vi at gennemføre besøg hos partnerne i to omgange afbrudt af en uges privat ferie. Vi indlagde også nogle ekstra dage hos de to partnerne i Bangladesh, hvor vi havde workshop med bestyrelsen for Net to Rights omkring ansøgning til CISU. Endelig brugte vi en uge på at skrive ansøgning til CISU vedrørende Net to Rights. Bangladesh er stadig i beredskab efter terrorhandling mod udlændinge i 2017, hvilket betød at under besøget hos RULFAO, havde vi politiskorte ud i landsbyerne.

3. Kalender for besøg

Dato	Sted	Aktivitet
2. februar	Ankomst til Bangladesh	
3. februar	Dhaka til Khulna	
4. februar	PLEAD	Landsbybesøg
5. februar	PLEAD	Landsbybesøg, Koira
6. februar	PLEAD	Landsbybesøg
7. februar	PLEAD	Landsbybesøg
8. februar	PLEAD plus N2R	Evaluering med PLEAD, N2R
9. februar	Net to Rights (N2R)	Møde med 5 partnere
10. februar	Khulna	Skrivedag
11. februar	Khulna til dhaka	
20.. februar	Til Thanapara	
21. februar	Thanapara	International modersmålsdag
22. februar	N2R	Møde med de 5 partnere
23. februar	RULFAO	Landsbybesøg
24. februar	RULFAO	Landsbybesøg
25. februar	RULFAO	Landsbybesøg
26. februar	RULFAO	Møde med medarbejdere
27. februar	Thanapara	Skrivedag
28. februar	Til Vestbengalen	

1.marts	SOVA	Shahaj Village og Sutipur Village
2. marts	SOVA	Hattah Para, Mriki Danga, Jamalpur Village
3.marts	SOVA	Stabsmøde, Landsbybesøg
4.marts	SOVA	Afrejse til Calcutta
5.marts	SOVA	Feltbesøg i Sundarbans og møde med Dipak og Dipika
6.marts	SOVA	Afsluttende møde og opsamling med SOVA
7.marts	Retur til Dhaka	Skype møde med CISU
8.marts	Net to Rights	Skrive ansøgning
9.marts	Net to Rights	Skrive ansøgning
10.marts	Net to Rights	Skrive ansøgning
11.marts	Net to Rights	Skrive ansøgning
12.marts	Net to Rights	Sendte ansøgning

4. PLEAD

Partner in Legal Education and Assistance for Development (PLEAD) blev etableret i 2000. Kernen i PLEAD er en håndfuld engagerede advokater og barfodsjurister. Organisationen arbejder med oplysning og retshjælp til fattige i Khulna, Bagrhat og fabriksarbejdere i Dhaka.

PLEAD mobiliserer fattige jordløse i grupper på landsbyniveau for at styrke deres kapacitet og bevidsthed om egne rettigheder. Dette gøres ud fra overbevisningen om, at når fattige slår sig sammen, har de større gennemslagskraft. Grupperne mødes månedligt med en feltarbejder, der er ansat og uddannet af PLEAD. Her bliver de oplyst om deres rettigheder og får hjælp til, hvordan de kan klare konflikter. Grupperne tager problemer op i deres område, hvilket både kan være en konflikt eller et overgreb, som medlemmerne selv har været udsat for, eller det kan være én, de kender i landsbyen, der har været i konflikt eller har været udsat for overgreb. Derudover diskuterer grupperne forskellige relevante emner som f.eks 'trafficking' af kvinder og børn. Gruppemedlemmerne deler deres viden med andre i landsbyen og diskuterer, hvad de kan gøre ved det. Feltarbejderne, som gruppen mødes med månedligt, har en viden om lovgivningen, der sætter dem i stand til at yde "juridisk førstehjælp", men når det er nødvendigt, kommer en af organisationens tilknyttede sagførere til gruppemødet. Gruppemedlemmerne kan også få konsultation hos sagførerne. I første omgang forsøger PLEAD at hjælpe folk gennem mægling eller hjælper dem med at henvende sig til de lokale myndigheder, men hvor det er nødvendigt yder PLEAD også retshjælp. Arbejdet koordineres på medarbejdermøder en gang hver anden måned. PLEAD afholder desuden diskussionsmøder med sagførere og repræsentanter for grupperne, og når det findes nødvendigt også ekstraordinære diskussionsmøder i landsbyerne.

Svalerne støtter i øjeblikket PLEAD gennem en tre-årig aftale, der løber til udgangen af 2019. Det er på tale at fortsætte samarbejdet med PLEAD.

4.1 Program

Dag	Dato	Aktivitet
Dag 1	4. februar	Kuloti, møde med kvindegrupper
Dag 2	5. februar	Koyra, træning og møde med kvindegruppe
Dag 3	6. februar	Thukra, skoledebat og møde med kvindegruppe
Dag 4	7. februar	Dumuria, Møde med kvindegrupper
Dag 5	8. februar	Møde med medarbejdere og folk med sager, Evaluering af besøg

4.2 Opsummering af besøget

Besøget hos PLEAD var et velplanlagt besøg, med en god afveksling imellem forskellige områder. Det er fantastisk at se, hvordan de erfarne grupper bruger de diskussionsemner de får fra PLEAD ("trafficking", børneægteskaber mv), diskuterer ivrigt og deler erfaringer med hinanden. De deler derefter deres viden med andre i landsbyen og griber også i flere tilfælde ind overfor overgreb.

Vi mødte 2 grupper og havde desuden møder med "multigrupper", hvor der var repræsentanter for flere grupper til stede. Vi deltog i et kursus omkring lovgivning vedrørende vold mod kvinder og overværede en skoledebat om Loven til forebyggelse af vold mod kvinder i hjemmet. Vi mødte en kvinde, hvis sag føres af PLEAD og havde møde med medarbejderne på kontoret, hvor vi blandt andet evaluerede besøget. Det var godt at møde nye grupper og blive mindet om, hvad det er for nogle problemer de har at slås med. Vi kan konstatere at de nye grupper ved mere end grupper vi har mødt for 20 år siden eller mere. De var klar over at der er noget der hedder rettigheder, og de bad om at få mere af vide om det, og hvad det betyder for dem. I dag kommer de og fortæller at de har hørt om rettigheder, det havde de ikke tidligere.

Vi har ofte talt om, at det er svært at debattere med kvinderne, når der er repræsentanter for flere grupper under et møde, men denne gang lykkedes det at knække koden, ved at spørge kvinderne, hvad de gerne ville høre om. De advokater, der var med os, fortalte dem, hvad de ville vide og det skete i en dialog, så mødet udviklede sig til træning. Samtidig oplevede vi, at kvinderne under denne dialog kom med historier, som de måske ikke ville have tænkt på at fortælle, hvis vi havde spurgt dem. Kvinderne efterlyser træning. Vi gjorde opmærksom på, at set er vigtigt at PLEAD tydeliggør over for dem, at møder i landsbyen, hvor advokaterne eller en PLEAD-medarbejder fortæller dem om forskellige emner, også er træning.

Vi synes dog stadig, det er vigtigt, at der er en balance imellem enkeltgrupper møder vi kommer til og multigruppemøder.

Det var opmuntrende at høre, at kvinderne er så videbegærlige og føler behov for at sætte sig ind i lovgivning og deres rettigheder, ligesom de gerne vil medvirke til at ændre holdningen til kvinder som andenrangs mennesker. Vi snakkede meget med dem om, at det er vigtigt at vide, at det er en meget langsigtet indsats og at man bliver nødt til at have øje for de små skridt fremad for at holde motivationen ved lige.

4.3 Konklusioner og anbefalinger

Vi kunne endnu engang konstatere, at advokaterne er dygtige til at undervise og gøre vanskeligt lovstof tilgængeligt og forståeligt for gruppemedlemmerne. De er dygtige til at inddrage deltagerne og få dem til at stille spørgsmål og komme med eksempler.

Advokaterne er også gode til at evaluere og bruge erfaringerne til forbedringer. For eksempel tog de med sig til evalueringen, at der i flere kvindegrupper var blevet udtrykt glæde over at mødes med nogle kvinder fra andre grupper, så de kunne udveksle erfaringer. De fremsatte planer om dels, at de med mellemrum ville lave møder mellem repræsentanter for grupper i områderne Dumuria og Koyra, dels at lave et seminar med repræsentanter for alle grupper.

Aktiviteterne i landsbyen forløber planmæssigt og koordineres af to af advokaterne sammen med den meget engagerede administrative leder Babul. Lederen af PLEAD, Atiar Rahman besøger området nogle dage hver måned.

Punkter der fortjener opmærksomhed er

- I øjeblikket finansieres aktiviteterne i PLEAD af næsten lige dele støtte fra Svalerne og støttebidrag fra nogle af advokaterne. Der er behov for mere finansiel støtte end Svalerne kan bidrage med, og der kan være grænser for hvor længe advokaterne kan fortsætte med deres økonomiske indsats.

- Det er vigtigt at der findes/oplæres en person der kan støtte lederen af organisationen med fremrettede planer, udarbejdelse af ansøgninger, årsplaner mm. Denne opgave ligger i øjeblikket udelukkende hos Atiar, som har brug for at tage mere hensyn til sit helbred.

5. RULFAO

Rural Underprivileged and Landless Farmer's Organisation (RULFAO) blev dannet umiddelbart efter Bangladesh' selvstændighed i 1971. De har helt fra starten arbejdet med at organisere og støtte jordløse med at få opfyldt deres rettigheder vedrørende brugsret til offentlig jord. I 1987 blev de registreret til at modtage støtte fra udlandet. Siden har de i perioder sideløbende arbejdet med undervisning, indkomstskabende aktiviteter, sundhed og sanitet, retshjælp samt hjælp til social opbygning og "empowerment". RULFAO anser alle de aktiviteter, der forbedrer forholdene for de fattigste, som en relevant opgave for organisationen.

I Bangladesh udgør jordløse bønder og småbønder mindst 55 % af befolkningen. Ifølge loven er de berettigede til at få brugsret til det såkaldte *khashland* og *khash water body*, som er den næringsrige jord, der dukker frem efter oversvømmelser, når floderne ændrer deres løb eller i tørtiden når vandfladen i en sø skrumper ind. Ofte går de jordløse dog glip af denne ret, da jorden bliver taget i brug af mere magtfulde og ressourcestærke personer og grupper. Svalerne har tidligere støttet RULFAO-projekter, der mobiliserer jordløse familier, for at oplyse dem om deres rettigheder og om, hvordan de skal gøre krav på det nye land.

RULFAO har oprettet støttegrupper i landsbyerne, som kalder sig for "*Farmer's Groups*" eller "*Farmer's Clubs*". Disse grupper får optræning gennem RULFAO, så de kan støtte hinanden og andre i processen med at få lejekontrakter på den jord, de bor på, eller lejer til landbrug eller fiskeri. Grupperne mødes hver 14. dag og RULFAOs medarbejdere deltager i disse møder. På unions niveau (en union er den mindste administrative enhed i Bangladesh) har RULFAO etableret en støttegruppe kaldet "*Land Rights Advocacy Committee*" (LRAC) bestående af politikere, journalister, medlemmer af lokalregeringen og andre folk fra lokalområdet, som har indsigt i lovgivning og procedurer. Komiteen skal støtte de jordløse i deres forhandlinger med den officielle komité, der behandler ansøgninger om brugsret til jorden.

Den tre-årige aftale mellem Svalerne og RULFAO om støtte udløber med udgangen af juni 2020, hvorefter der skal tages stilling til yderligere støtte.

5.1 Program

Dag	Dato	Aktivitet
Dag 1	23. februar	Landsbybesøg: Gruppemøde Koghi Sohor, Besøg hos elever og lærere på coeducational Madrasa, Kulturprogram - RULFAOs kontor
Dag 2	24. februar	Gruppemøde, Soronjai Up,
Dag 3	25. februar	Landsbybesøg
Dag 4	26. februar	Møde med RULFAOs medarbejdere

5.2 Opsummering af besøget

Besøget hos RULFAO, var velplanlagt og denne gang kom vi ud og besøgte nogle fjerntliggende landsbyer og grupper, vi ikke har set før. Selvom det koster transporttid er det vigtigt for os, at komme derud også, for at få et helhedsbillede af de målgrupper de arbejder med, som er relativ isolerede og lever meget traditionelt. Vi efterlyste dog, at der var mere tid til hvert besøg, så vi kunne tale i længere tid med grupperne. Vi fik også mulighed for på dette besøg at møde medlemmer fra GRC-grupperne, og konstatere at de

stadigvæk er aktive, selvom indsatsen støttet af CISU er afsluttet. De havde arrangeret et møde for os, med en koranskole, hvor de tidligere havde afholdt debatkonkurrence, for at vi kunne møde debatdeltagere og øvrige elever og høre deres reaktioner på arrangementet. Både elever og lærere var glade for at have deltaget i debatkonkurrencen, som havde givet dem mulighed for at opnå viden om vold mod kvinder i hjemmet som stadig er et meget tabubelagt emne. De udtrykte ønske om muligheden for flere debatkonkurrencer, da de havde lært meget af det. Både lærere og elever.

På alle vores besøg til landsbyerne, havde vi følge af politiet, som var med for at beskytte os, da RULFAO arbejder i et område med mange uroligheder. Vi måtte konstatere, at det påvirkede vores arbejde, idet der var spørgsmål vi ikke havde fået stillet, pga. politiets tilstedeværelse. Bl.a. kunne vi godt have tænkt os at spørge indtil nogle af stederne om illegal alkohol var et problem, men vi holdt os tilbage fordi politiet var der.

RULFAO udtrykte, at vores besøg i grupperne er meget vigtige, idet det opmuntrer kvinderne og øver dem også i at formulere sig om deres aktiviteter og tanker til udeforstående. Vedrørende de korte besøg i landsbyerne fortalte de, at de var nødt til at afkorte vores besøg i den ene landsby på grund af bryllupsfestligheder. Da de fleste gruppemedlemmer er daglejere, er de nødt til at indrette besøgene efter deres pauser.

Vedrørende politiets tilstedeværelse mente de ikke, at det havde været forstyrrende og begrænsende for dem. De havde bedt politiet om at holde sig i baggrunden, men havde fået at vide, at politiet havde ordre om at holde sig tæt på os.

Farmer's clubs

Vi bemærkede, at de Farmers clubs vi besøgte, ikke talte så meget om jordrettigheder.

Afzal fortalte, at mange af disse grupper bor på jord, der i sin tid blev købt af jernbanen eller private firmaer, som ikke brugte det til noget. Folk er så flyttet ind på jorden illegalt, hvilket der generelt ses igennem fingre med, når de er jordløse. Hvis de skal have papir på jorden, skal de søge jernbanen eller de private firmaer om det. Det indgår ikke i khas land kvoterne. Til gengæld siger loven, at selv om de i realiteten har besat jorden, kan de ikke smides ud uden genhusning.

I alle grupper er der nogle medlemmer, der bor på khas land. Khash land bliver mindre aktuel fordi regeringen har taget initiativ til at bygge landarbejderboliger på khash land med lidt jord til. På nationalt plan kæmper jordrettighedsorganisationer både for rettigheder til tilbageværende khash land og for brugerrettigheder.

Grupperne er dannet med henblik på at oplyse om rettigheder generelt, kollektiv opsparing og for at gøre dem selvstændige og kunne klare sig på egen hånd. Træning for grupperne foregår udover kurset i land management på gruppemøderne, hvor en række emner tages op efter en fastlagt plan, der dog er fleksibel i forhold til gruppernes udvikling. Aktuelle emner tages også op. Nogle grupper lejer jord og vandområder til kollektiv dyrkning. De fleste af gruppemedlemmerne dyrker grønsager i køkkenhaver og på taget

LRAC – Grunden til at vi ikke kunne mødes med LRAC denne gang er, at mange af dem er optaget af det kommende valg til Upazilla Council. LRAC rådgiver ikke bare omkring land management men hjælper generelt grupperne med at opnå deres rettigheder. De kan betragtes som et bindeled mellem de jordløse og forskellige myndigheder. LRAC fungerer lidt som GRC gør det vedrørende vold mod kvinder i hjemmet.

GRC – de fleste GRC medlemmer holder sig i kontakt med dem og hinanden. De hjælper stadig familier med rådgivning. De motiveres også til at fortsætte arbejdet, fordi det giver dem en status og respekt i lokalsamfundet. Fremadrettet ønsker de at fokusere på kollektiv dyrkning, organisk baseret dyrkning og rettigheder for kvinder, børn, jordrettigheder og users rights.

Vi spurgte om det kunne være muligt for RULFAO at anvende nogle af gruppemedlemmerne som frivillige assistenter i gruppeorganiseringen. Subash mente, at der kunne findes nogle kandidater, specielt i en mandegruppe. Vi spurgte også, om de havde kapacitet til at påtage sig opgaverne, hvis det blev aktuelt med det nye Net to Rights projekt. Det mente at kunne påtage sig. I det hele taget var de ved godt mod og interesseret i at fortsætte.

5.3 Konklusion og anbefalinger

Vi skal have opdateret beskrivelsen af RULFAO, så den bliver bredere end jordrettigheder. Selvom jordrettigheder og khashland stadig er vigtige, er deres arbejdsområde med årene blevet bredere. Vi er blevet klogere på sammenhængen i projektet efter dette besøg.

RULFAO arbejder med nogle svære målgrupper – både fordi de arbejder i fjerntliggende isolerede områder, men også fordi de arbejder med forskellige religioner og kulturer, som hver især har deres udfordringer, men de virker rustet til at møde udfordringerne og har tålmodighed til at arbejde i det tempo, hver af grupperne kræver, og med det lange seje træk. Den lille gruppe medarbejdere i RULFAO er sammentømret og har også kulturaktiviteter sammen på tværs af religioner og kulturer.

Støtten 2019-2020 er den sidste del af vores nuværende tre-årige aftale. Vi har opfordret RULFAO til at sende en ansøgning om fornyet støtte.

6. SOVA

SOVA arbejder blandt Uraw og Santal stammebefolkningen i Tapan Thana. Deres formål er, at sætte kvinder og unge piger i stand til at klare sig selv og bidrage til udvikling af deres communities samt tackle de overgreb de udsættes for både i deres egen community og i det omgivende samfund.

Stort set alle kvinder i de to stammesamfund arbejder udenfor hjemmet. De arbejder gennemsnitligt 30% mere end deres mænd, da de står for hovedparten af arbejdet i hjemmet. Grundet traditionel tankegang og indflydelse fra det omgivende bengalske samfund er kvinders status meget lavere end deres mænd. Denne lavstatus medvirker til, at de udsættes for forskellige former for social undertrykkelse både indenfor deres egen community og fra det omliggende samfund.

Socialt set er de adskilt fra de omliggende muslimske og hinduistiske samfund. Stammefolk behandles som pariaer og ofte beslaglægges deres ejendom af muslimer og hinduer. De har ikke kendskab til deres rettigheder og landets love, så de er nemme ofre.

I de to stammegrupper er det udbredt med børneægteskaber, hyppige tilfælde af vold i hjemmet, store problemer med alkoholisme ligesom overtro er almindeligt. En af de alvorligste former for overtro, de kæmper imod er dhainy, en form for djævluddrivelse (se senere)

SOVAs langsigtede mål er, at sætte kvinderne i stand til at deltage aktivt i at forbedre deres og deres samfunds situation.

For at opnå dette formål opsøger SOVAs medarbejdere kvinderne i deres hjem eller på markedet, hvor de taler med dem om deres situation. Med baggrund i kvindernes beskrivelse af de problemer de oplever i deres liv, motiverer de kvinderne til at samle sig i grupper for at arbejde med problemerne i fællesskab. Når grupperne er samlet mødes de ugentligt. SOVA har afholdt kurser, hvor de blandt andet informerer kvinderne om deres rettigheder, relevante love, de skadelige virkninger af børneægteskaber, vold i hjemmet og alkohol.

I begge stammesamfund er det daglige liv tæt forbundet med kulturelle aktiviteter. Fra tidernes morgen har de dyrket sang og dans og festet for at glæde guderne.

SOVA tager udgangspunkt i disse traditioner ved sammen med kvinderne at lade sangene handle om deres stammesamfunds historie og de problemer, de ser i hverdagen.

Svalernes aftale med SOVA udløber i 2020. SOVA er endvidere i proces med at få opdateret deres officielle godkendelse og dermed retten til at modtage penge fra udlandet fremadrettet. Svalerne venter på dette.

6.1 Program

Dag	Dato	Shahaj Village og Sutipur Village
Dag 1	1. marts	Shahaj Village og Sutipur Village
Dag 2	2. marts	Hattah Para, Mriki Danga, Jamalpur Village
Dag 3	3. marts	Stabsmøde, Landsbybesøg
Dag 4	4.marts	Afrejse til Calcutta
Dag 5	5. marts	Feltbesøg i Sundarbans og møde med Dipak og Dipika
Dag 6	6. marts	Afsluttende møde og opsamling med SOVA
Dag 7	7. marts	Afrejse

6.2 Opsummering af besøget

Endnu et velplanlagt besøg, hvor vi fik muligheden for at besøge, både erfarne og nye grupper. Medarbejderne fortalte os, at de havde valgt grupperne ud fra at vi både skulle besøge nye og gamle grupper, og så var det ellers ud fra, hvem der var tilstede og havde tid til at vi kom i forhold til deres arbejde, idet mange af dem var taget langt væk for at arbejde. Selvom vi forsøger at planlægge vores partnerskabsbesøg så vi undgår at komme i høst og så-perioden, må vi bare konstatere at det er svært at undgå.

På dette besøg oplevede vi et par steder at grupperne spurgte os om penge til tøj og musikinstrumenter, som vi ellers sjældent oplever. Vi spurgte ind til det hos medarbejderne som svarede, at det ikke kun var os de spurgte men også dem. For at kunne lave nogle rigtige og gode optrædere andre steder er der behov for at have tøj og musikinstrumenter. Ellers bliver det ikke rigtigt. Grunden til at de spurgte os, var fordi vi havde spurgt dem, om de havde nogle spørgsmål til os.

Vi spurgte om det ikke var muligt for grupperne at bidrage med "Brugerbetaling" til dragter og instrumenter. Medarbejderne fortalte, at de grupper, der ikke selv har, plejer at leje musikinstrumenter når de skal ud og optræde, og så afleverer de dem med det samme bagefter. Grupperne er for fattige til selv at købe deres instrumenter, og det er vi enige i. Men når de får instrumenter fra SOVA, er det dem der står for at reparere og vedligeholde dem. Grupperne samler ris sammen, og bidrager med det de kan. Når de så får brug for at reparere instrumenterne, sælger de risene og bruger pengene derfra til dette formål. Lis foreslår, at SOVA får gruppemedlemmerne til at bidrage til tøjet. Det behøver ikke være meget, men bare et symbolsk beløb

for at få dem til at føle ejerskab til det.

Medarbejderne fortalte os, at de var glade for at vi kom og så på deres aktiviteter og talte med dem. Det er godt at få et tredje øje på deres arbejde fortalte de, det hjælper dem til at forbedre sig og det øger deres motivation.

Fremtiden: Medarbejderne udtrykker ønske om at arbejdet skal udvides og gruppeantallet skal udvides, de siger at de uorganiserede udtrykker, at de har behov for også at blive organiseret. De ønsker også at udvide med flere kulturelle aktiviteter.

6.3 Konklusioner og anbefalinger

Desværre har SOVA ikke fået den endelige godkendelse endnu fra de indiske myndigheder (bl.a. fordi der har været valg i Indien i perioden, så det har trukket ud), så de kan modtage penge fra udlandet. Det påvirker dem og de har svært ved at få de økonomiske ender til at mødes.

Vi må løbende følge op på, hvordan det går med godkendelsen, så vi kan få udbetalt nogle penge til dem, så de kan få økonomisk ro til at fortsætte deres arbejde.

7. Net to Rights

Net to Rights (N2R) blev dannet i 2005 er et netværk bestående af 5 organisationer, der arbejder med kvinders rettigheder. Netværkets første aktiviteter fokuserede på kapacitetsopbygning indenfor bl.a. planlægning, monitorering og evaluering, kvinderettigheder og basal lovgivning. Der blev også holdt kurser for de organiserede jordløse mænd og kvinder i de landsbyer, hvor organisationerne arbejder.

Net to Rights besluttede derefter at vælge fortalervirksomhed til forebyggelse af vold mod kvinder i hjemmet, som deres næste fokus, da de anser vold mod kvinder i hjemmet som en væsentlig forhindring for kvinders deltagelse i samfundslivet.

Som spydspids for aktiviteterne under fortalervirksomheden blev der i hver af to kommuner, hvor hver af de 5 partnerorganisationer arbejder, dannet Grass Root Changer Groups (GRC), der består af 36 medlemmer fra forskellige positioner i lokalsamfundet, medlemmer af kommunalrådets underudvalg for kvinderettigheder og repræsentanter for kvindegrupper blandt de jordløse. I samarbejde med en medarbejder fra organisationen arrangerede GRC møder i landsbyen, på skoler og gymnasier. GRC støtter kvinder, der har været udsat for vold. Netværket arrangerer kurser for GRC medlemmer og medarbejdere og samarbejder med lokalregeringerne i deres område. De medvirker også til at aktivere udvalg under lokalregeringerne, der beskæftiger sig med sagområdet.

Svalerne har støttet netværket fra dets oprettelse ved hjælp af bevilling fra CISU (Civilsamfund i Udvikling). I forlængelse af det 3-årige har Svalerne støttet en indsats, der fokuserer på at styrke de 10 Grass Root Changer Groups, så de i fremtiden kan arbejde på egen hånd. Den etårige indsats, der indeholder kurser for medlemmer af GRC, kontakt seminar mellem GRC og myndighederne samt møder i landsbyen og program på skoler. Projektet blev indledt med et strategiseminar i juli 2017 og fulgt op af en monitoreringsworkshop i januar 2018. Indsatsen sluttede med udgangen af juni 2018. Også denne indsats blev finansieret gennem en bevilling fra CISU.

Net to Rights ønskede at fortsætte indsatsen med fortalervirksomhed til forebyggelse af vold mod kvinder. Med baggrund i skoleprogrammerne fra den seneste indsats, hvor der blev afholdt debatkonkurrencer på skoler omkring Loven til forebyggelse af vold mod kvinder i hjemmet ønsker Net to Rights at satse mere på at inddrage teenagere i fortalervirksomheden. Net to Rights vil arbejde i to nye unions. De vil dog fortsat holde kontakt med med Grass Root Changer Groups i de tidligere indsatsområder.

Svalerne indsendte september 2018 en ansøgning til CISU om en indsats vedrørende vold mod kvinder i hjemmet med fokus på inddragelse af teenagere i fortalervirksomheden. CISU gav i december afslag på ansøgningen, dog med opfordring til genansøgning. I slutningen af december 2018 mødtes Lis Rasmussen Kazal og Mette Henriksen med konsulent fra CISU, Nina Lauritzen for at gennemgå punkterne i afslaget og få rådgivning vedrørende genansøgning.

7.1 Program

Dag	Dato	Shahaj Village og Sutipur Village
Dag 1	8. februar	Khulna – gennemgang af afslag
Dag 2	9. februar	Khulna – gennemgang af afslag
Dag 3	21. februar	Thanapara – WS genansøgning
Dag 4	22. februar	Thanapana – WS genansøgning

7.2 Opsummering af besøget

I forbindelse med partnerskabsrejsen til Bangladesh i februar/Marts 2019 mødtes Lis Rasmussen Kazal og Mette Henriksen med EC samt Rafiq og Merajul i Khulna henholdsvis 8. samt 9. februar og 21. og 22. februar i Thanapara.

Første mødeforløb drejede sig om gennemgang af afslag fra CISU samt diskussion af punkterne i ansøgningen, der skulle uddybes og arbejdes videre med og forberedelser til næste mødeforløb. Næste mødeforløb var en workshop, hvor vi arbejdede med genansøgningen, formål, forventede resultater og succes kriterier.

Efter workshoppen sendte Lis Rasmussen Kazal og Mette Henriksen et første udkast til genansøgning til konsulenten i CISU og havde 7. marts en konsultation over skype. Vi arbejdede derefter med genansøgningen, der blev sendt til kontoret i København 12. marts. Herfra Sørgede Sanne for at, det fremsendte blev overført og sendt til CISU inden fristen 13. marts.

7.3 Godkendelse af ny periode

Vi har nu modtaget besked fra CISU om at de vil støtte den ansøgte indsats, som vil starte per 1. juli 2019. Bangladeshudvalget er gået i gang med formaliteterne omkring igangsættelsen i Danmark, ligesom Net to Rights er gået i gang i Bangladesh.

8. Referater

8.1 PLEAD

Dag 1 hos PLEAD: Møde med første landsbygruppe i Kuloti

Møde med kvindegruppe i landsbyen Kuloti, som er et nyt område med nye feltarbejdere 4. februar 2019 (formiddag)

Gruppen er relativ ny - de har eksisteret i et år og det er første gang de ser hvide, så de har brug for at tø lidt op inden vi går rigtig i gang. Akhtar fortæller kvinderne, at Plead jo ikke tilbyder lån eller andet, men Plead hjælper dem med at blive organiseret og giver dem basal viden om deres rettigheder i bred forstand.

Der er 17 medlemmer i gruppen, som er en hindugruppe, der er et par frivillige og en enkelt feltarbejder.

Kvinderne præsenterer sig alle som husmødre. Men det kommer frem, at de alle er markarbejdere også, og at de arbejder på andre menneskers jord, for at tjene penge. Et af de emner de har diskuteret i gruppen er, at de ikke får den samme løn, som deres mænd når de arbejder for andre, at mændene har mindre arbejdsbyrde end kvinderne. De fortæller, at kvinderne generelt har mere arbejde end mændene, både i

hjemmet men også i marken og alligevel får de en lavere løn. Det vil de gerne lave om på, så det er noget de diskuterer i gruppen.

De er hindu kvinder, og de har ingen rettigheder til jord og selvom de beder manden om deres del, kan de ikke få det, selvom han er villig til at give dem det. Heller ikke selvom de går hele vejen op igennem systemet til regeringen, er det muligt.

De har organiseret sig, for at blive hørt og kræve deres rettigheder.

De fortæller, at børneægteskaber er en parasit i deres samfund og at det betyder, at der ikke sker en udvikling i deres land. De har organiseret sig, for at de kan gøre noget ved det og oplyse om det. For at de kan kontakte dem der er ved at indgå børneægteskab, og forhåbentlig kan være med til at forhindre det. Andre emner de beskæftiger sig med er vold mod kvinder og trafficking. Før de organiserede sig, kendte de ikke deres rettigheder indenfor disse emner og de kendte i det hele taget ikke til deres rettigheder. Det er i gruppen, at de har hørt om alle emnerne og de fortæller og oplyser også andre om deres rettigheder.

Case: Et gruppemedlems svoger begyndte at slå sin kone og sagde til konens forældre at de skulle give ham penge ellers ville han blive ved med at slå. Det er fortsatte i lang tid, og derfor gik gruppemedlemmet hen til ham og sagde til at ham at der var en lov imod det og at han kunne blive retsforfulgt, hvis han fortsatte. Det er blevet bedre efter det, men han kan stadigvæk finde på at slå hende.

Gruppen har eksisteret i et år, og de har modtaget noget træning fra feltarbejderen om rettigheder. Feltarbejderen har modtaget træning fra PLEAD i at organisere kvinderne og om rettigheder. På det sidste møde de havde, talte de om omfanget af det arbejde kvinderne udfører. At omfanget af kvindernes arbejde er meget større end mændenes, men at de får en dårligere løn for det.

Mændene synes det er i orden at kvinderne mødes og taler om vold mod kvinder og sådan noget, men da de hørte om at kvinderne fik viden om landrettigheder, og de sagde at de også ville have deres del, synes mændene ikke at de skulle mødes og tale om det. At de ikke skulle gå til næste møde. Kvinderne grinede da de fortalte det.

Efter de er blevet organiseret er de blevet oplyst om en masse emner. De har hørt om: vold mod kvinder, brudepris, børneægteskaber, landrettigheder, trafficking og meget mere. *Der tror, der er håb for deres børn. Især pigerne. Før fik alle drenge den fulde opmærksomhed og der var fokus på dem og pigerne er blevet overset. Efter de er startet i gruppen har de også fundet ud at det er vigtigt at tage sig af pigerne, og at de skal have samme muligheder som drengene. De er blevet opmærksomme på, at hvis de gør det, så kan pigerne også bidrage til familien.*

De har organiseret sig, men de har stadigvæk brug for støtte fra Plead. Det vil ikke være muligt for dem at rejse deres stemme alene uden støtte.

De kunne godt tænke sig at mødes med andre grupper som deres for at udveksle erfaringer og lære af andre.

Dag 1 fortsat: Møde med anden landsbygruppe i Kuloti

Eftermiddag – Møde med 33 kvinder fra 6 grupper – fra alle grupper minus gruppe 1 og 16 var der mere end 5 medlemmer til stede. Grupperne har været i gang fra 2 til 8 måneder.

Det er altid vanskeligt at stille spørgsmål til en forsamling fra forskellige grupper, så denne gang valgte vi at starte med at spørge kvinderne, om der var nogle emner de gerne ville informeres om og de sagde, at de gerne ville høre noget om menneskerettigheder og også om kvinders rettigheder.

Advokat Aktaruzzaman gennemgik hvad menneskerettigheder er og hvad det betyder for dem i deres hverdag. Derefter gennemgik han de love der vedrører kvinders rettigheder og var også inde på lovgivningen vedrørende børneægteskaber. Aktaruzzaman er en god underviser, der formår at gøre lovgivningen nærværende for kvinderne gennem dialog og eksempler fra deres hverdag. Kvinderne var meget interesserede de og stillede mange spørgsmål.

Kvinderne fortalte derefter, at de enkelte grupper holder møde hver anden måned. Men nogle af grupperne sagde at udover de regulære møder, også mødes imellem disse, hvis der er noget, de vil dele med andre i gruppen. De fortæller at de i deres gruppe diskuterer medgift, kvinders rettigheder og børneægteskaber.

Vi spurgte, hvordan de diskuterer børneægteskaber. De fortalte, at de taler om, hvordan de kan informere deres naboer om ulemperne og de negative effekter af børneægteskaber. De fortæller at de kender til lovgivningen, der forbyder børneægteskaber (den lovbefalede minimumsalder for ægteskab er 18 for piger og 21 for unge mænd) og de negative følger af børneægteskaber. Hvis de hører om tilfælde af børneægteskaber kontakter de andre i gruppen og indkalder til møde for at gøre noget i fællesskab..

Tidligere har de kun mødt de andre grupper i forbindelse med særlige begivenheder, men de synes det har været fint at være flere grupper sammen i dag diskutere på tværs af grupperne. Det, de har lært i dag, vil de følge op på ved deres næste møde.

Til sidst spurgte de os om, hvordan det står til med ligestilling i Danmark. Vi fortalte at vi er kommet langt, men at vi stadig ikke har opnået fuld ligestilling. Lis fortalte hvor længe kampen har varet i Danmark og at man skal være indstillet på at det tager lang tid at ændre holdninger, og at ar det derfor er vigtigt at se på de små skridt man har nået.

Dag 2 hos PLEAD: Møde med landsbygruppe i Koyra

Vi deltog i et kursus for udvalgte gruppemedlemmer i Koyra. Der var 22 deltagere, hvoraf 21 er gruppe medlemmer og 1 er feltarbejder. 20 af deltagerne er kvinder og 2 er mænd. De kommer fra 2 forskellige unions, 15 forskellige grupper, under 3 forskellige feltarbejdere. Grupperne er både hindu og muslimske grupper.

Programmet for træningen er:

Registrering, icebreaking, gennemgang af plan
Vold mod kvinder i hjemmet
Hvordan forhindrer vi volden og hvordan forebygger vi den
Evaluering af træningen

Mamun fortalte, at der findes to former for lovgivning vedrørende uret mod kvinder. Loven til beskyttelse af kvinder og børn og Loven vedrørende voldmod kvinder i hjemmet.

Loven om beskyttelse af kvinder og børn inkluderer både fysisk og økonomisk undertrykkelse, men ikke psykisk undertrykkelse.

Økonomisk undertrykkelse er f.eks. når konen tjener nogle penge og manden tager dem imod hendes vilje, eller manden forbyder hende at arbejde uden for hjemmet. Et andet eksempel er hvis konen har høns for at sælge dem eller æg, og manden forlanger hun slagter dem, så han kan få dem at spise.

Loven om vold mod kvinder i hjemmet omhandler både fysisk og psykisk vold (sexual harassment)

Advokaten fortalte, at hvis kvinden anmelder sin mand for vold, kan hun blive mishandlet, men det behøver ikke at være hende der anmelder det. Det kan familie eller bekendte også gøre. Hvis kvinden henvender sig til magistraten, har denne mulighed for at give manden tilhold om at han ikke må gøre hende noget. Hvis manden vil smide konen ud, kan magistraten pålægge ham ikke at gøre det og at han ikke engang må sige til hende, at han vil gøre det. Hvis en kvinde udsættes for vold kan hun få gratis behandling og hvis hun ikke har noget sted at tage hen, kan hun bo på et af de offentlige krise centre.

Da de når til at tale om vold mod kvinder i hjemmet, siger en af de mandlige deltagere at det er et familieanliggende. Det skaber en god diskussion. Om hvorfor det ikke er et familieanliggende, men imod loven. Som træneren (advokaten) siger, er hensigten at gøre familien stærk og en familie består både af en mand og en kvinde. Derfor er det vigtigt at motivere manden til ikke at begå vold mod kvinden. Efter

træningen rejser manden sig op, og tilbyder sig til at arbejde, som frivillig for PLEAD.

Da der bliver talt om vold mod børn, har deltagerne svært ved at definere, hvad et barn er. Det medfører at de også kommer til at tale om børneægteskaber, og hvornår det er man må gifte sig. Det ved de heldigvis godt alle sammen, at alderen er 18 år (for kvinder og 21 for mænd). Træneren fortæller dem, at alle under 18 år er et barn ifølge loven.

Shalish: Deltagerne bliver spurgt om, hvad der er at foretrække i første omgang ved en tvist? De siger samstemmende shalish. De får at vide, hvis der opstår uenigheder med andre er det bedste først at de til gamle i landsbyen, for at opnå en shalish ad den vej. Hvis de går til formanden risikerer de, at der kommer til at gå partipolitik ind i shalish, fordi formanden vil se på, hvem de stemmer på.

Deltagerne bliver spurgt om, hvad det første er de skal gøre, hvis de oplever en kvinde i deres landsby bliver udsat for vold. Dem fra gruppe 21 siger, at det første de gør, er, at sikre kvinden, og først når manden er kølet ned, så tager de en snak med ham om lovgivningen og at han kan blive dømt for det han gør. Kvinden fra gruppe 8 siger, at det også er vigtigt at finde ud af, hvorfor han slår sin kone.

Et af de mandlige gruppemedlemmer siger, at de først sikrer kvinden, og at de derefter går til de ældre i familien for at fortælle om lovgivningen. Når manden er kølet ned vil de tale med ham om, hvorfor han slår, og forsøge at stoppe det. Hvis det ikke lykkes, så må de hjælpe kvinden med at rejse en sag imod ham. Der kan også være vold fra svigermor til svigerdatter, de siger, at de vil bruge samme fremgangsmåde, som ved manden. Hvis der er fjendskab mellem svigermor og svigerdatter, vil de fortælle dem at de skal opfatte hinanden, som mor og datter, i stedet for kombattanter.

Træneren understreger til sidst, at det er vigtigt at de deler den viden de har opnået i dag, med deres gruppe-medlemmer, så de alle i gruppen får glæde af den træning, som gruppens repræsentant har fået.

Observation: I starten er alle meget forbeholdne, men efterhånden bliver stemningen blødt op. Der bliver grint meget, da træneren begynder at tale om vold mod kvinder og kvinders rettigheder. Ikke fordi deltagerne synes det er sjovt, men fordi det er svært at tale om.

Dag 2 fortsat: Møde med multigruppe i Koyra

Det var ellers planlagt at vi skulle deltage i en shalish, men den ene part, ville ikke komme, hvis vi deltog, så i stedet havde PLEAD samlet repræsentanter fra forskellige grupper.

I mødet deltog 25 kvinder fra 11 grupper, grupperne er fra 8 måneder til 12 år gamle.

Vi besluttede følge fremgangsmåden fra den tidligere blandede gruppe og startede derfor med at spørge kvinderne, hvad de gerne ville vide noget om.

Kvinderne har diskuteret menneske rettigheder, så de ville gerne have noget mere viden om det og de ville også høre noget om lovgivningen vedrørende vold mod kvinder. Advokat Mamun forklarede hvad menneskerettigheder er, og hvad det betyder for kvindernes hverdag. Vedrørende vold mod kvinder fortalte han om, at der er to former for lovgivning vedrørende vold mod kvinder. Vold mod kvinder uden for hjemmet behandles i lovgivningen vedrørende beskyttelse af kvinder og børn. Vold mod kvinder i hjemmet behandles i loven vedrørende forebyggelse af vold mod kvinder i hjemmet. Vold mod kvinder omhandler såvel fysisk som psykisk vold og økonomisk undertrykkelse. Gennemgangen foregik i dialog med kvinderne med eksempler fra deres hverdag og kvinderne var meget aktive i diskussionen. Mamun nævnte også kvindeforkæmperen Begum Rokeya, der kæmpede for kvinders rettigheder. Han fortæller at hendes fødselsdag markeres hvert år i Bangladesh. Han nævnte at det ikke er hendes fødselsdag vi bør markere, men hendes arbejde

De talte også om rettigheder generelt og herunder også til at stemme. En kvinde fortæller at ved sidste valg (dec 2018) kunne hun ikke komme til at stemme, fordi en anden havde stemt i hendes navn. Så, hvordan kan jeg så opnå min stemmeret.

Vi spørger grupperne, hvor ofte de mødes på tværs af grupperne. Det viser sig at det er første gang, de mødes på denne måde. Malek der er feltarbejder i området fortæller at flodbølgen Aila, der hærgede området i 2009 og gjorde store dele af området ubeboeligt og udyrkbart opløste mange grupper, da mange flyttede væk. Det har taget mange år at genopbygge grupperne, nogle grupper er nye og i de gamle grupper er der mange nye medlemmer. De vil overveje at lave møder på tværs ind imellem.

De spurgte os om situationen for kvinder i Danmark og vi havde en snak om at det tager lang tid at ændre

holdninger og at det er nødvendigt at se på de små fremskridt på vejen til fuld ligestilling

Dag 3 hos PLEAD: Skoledebat i Thukra

Skoledebatkonkurrence Dumuria, RRGGT school, Thukra. Det er en pigeskole med 320 elever fra 6. – 10 klasse. Lokalet er fuldt af piger fra 6-10 klasse. Det er 9 der skal debattere. De har alle skoleuniformer på hvide bukser, røde bluser og hvide tørklæder, der sidder fast på deres skuldre med røde stropper. Der er ca 120 piger i lokalet plus 7 medarbejdere fra skolen. Tre lærer der er dommere, skolelederen, læreren der er ansvarlig for skoledebatten. Herudover er der tre fra PLEAD samt to fra Svalerne. Lokalet er proppet og udenfor står flere piger for at lytte med. Pigerne skal debattere loven vedrørende Domestic Violence Act kan bekæmpe vold mod kvinder i hjemmet. Der er to grupper af debattanter, med tre piger i hver gruppe. Den ene gruppe argumenterer for at loven er et vigtigt redskab, mens den anden gruppe mener at loven ikke hjælperfor . Gruppen der er for loven starter debatten de har tre minutter hver, til at komme med deres argumenter. Den første debattant lægger ud med at forklare at loven Domestic Violant Act blev vedtaget i 2010, og at det var et stort skridt. Hun taler meget hurtigt for at få alle sine pointer frem inden for sine tre minutter. Akhtar (advokat i PLEAD) holder styr på tiden og varsler, da tiden er ved at være gået og da de tre minutter så endelig er gået.

Herefter er det den anden side af bordet der går i gang. Den første pige i gruppen imod loven, starter også ud med at sige, at det er rigtigt at loven blev vedtaget i 2010, men at den ikke er implementeret endnu. Hvordan kan en lov, som denne forbygge at en kvinde bliver udsat for vold? Det kan ikke lade sig gøre uden også at ændre holdningen i samfundet og hos mændene. De tre minutter går hurtigt og den næste debattant, som er for lovgivningen går i gang.

Da alle pigerne har afholdt de forberedte oplæg og holdninger, skal de i gang med anden omgang, hvor en af pigerne fra hver gruppe (den første) svarer igen på den anden gruppes påstande. I gruppe for siger debattanten, at man ikke kan klare sig uden lovgivning. Hvor vil vi være, hvis der ikke er en lovgivning? Hun bruger skolen som et eksempel. Hun siger, at der er nød til at være en lovgivning for skolen ellers vil det ikke kunne fungere, hvis der ikke var nogle regler og lovgivning, man skal følge. Det samme gør sig gældende for vold i mod kvinder. Så er tiden gået og den anden gruppe får lov til at komme med deres svar på den anden gruppes påstande. De er imponerende gode til at gribe hinanden påstande og at svare igen på dem.

Herefter er det slut for debattanterne og dommerne går i gang med at votere. Det er tre lærer fra skolen der er dommere. Imens de voterer, benytter Akhtar tiden til at fortælle om lovgivningen, hvad formålet med den er, og at det er vigtigt at der er en lov, at det er det første skridt, og det næste er så, at få den implementeret, og det er selvfølgelig lige så vigtigt. Han siger også, at det er rigtigt at lovgivningen ikke er nok, og at det er rigtigt at en lov ikke kan forhindre at en kvinde bliver udsat for vold. Men at den er vigtig og at man kan få dømt forbryderen ved hjælp af den. Men at den ikke kan stå alene, det handler også om at ændre holdninger både hos mænd og i samfundet. Han fortæller videre om børneægteskaber, og spørger pigerne hvornår man kan blive gift. De svarer heldigvis alle rigtigt, at man skal være 18 år, før man kan blive gift

Han slutter af med at sige, at de er nogle der har vundet konkurrencen, men at det ikke kun handler om at vinde. Det er lige så vigtigt, at de har deltaget og at de har lagt et stort arbejde i forberedelserne, og at de har lært en masse af det. At alle har lært af det, også dem der har lyttet.

Konkurrencen er afgjort, og det er oppositionen der har vundet (de var vist også favoritter kunne vi høre på bifaldene) og at det er den første debattant i oppositionen der har vundet, som bedste speaker.

Det var en stor oplevelse at overvære debatkonkurrencen. Efter konkurrencen var slut blev vi omringet af skolepigerne, som om vi var postars og vi blev hevet ud på grunden for at de kunne tage fotos med os.

Dag 3 fortsat: Møde med multigruppe i Dumuria

Eftermiddag – Dumuria, møde med multigruppe, 22 deltagere fra 5 grupper. Grupperne har eksisteret fra 3 måneder til 2 år.

Kvinderne vil gerne høre noget om vold mod kvinder og advokat Mamun fortæller om lovgivningen og kvinderne spørger meget ind til konkrete forhold.

De taler også om, hvordan magtfulde mennesker har overtaget en hel del af vandområderne ulovligt. Mange af vandområderne er ved at silte til. Mamun sagde, at vi alle bør støtte regeringens initiativer til at rense

kanalerne. Ellers vil landbrug og fiskeri i området lide skade.

Kvinderne sagde at deres forventninger til arbejdet i grupperne er at de vil få mere viden om lovgivningen. Først hvis vi har viden kan vi kræve vores ret.

Dag 4 hos PLEAD: Møde med landsbygruppe i Dumuria

Formiddag - møde med repræsentanter fra både gamle og nye grupper.

I dette området er der mange tilflyttere fra Koyra. Dumuria er et hindu domineret område, mens de fleste tilflyttere er muslimer. Nogle af grupperne har både hindu og muslimske kvinder som medlemmer.

Kvinderne vil gerne vide noget om lovene vedrørende kvinder og børnevelfærd, trafficking, børneægteskaber og arveloven for hinduer. Men de vil især vide noget om, hvordan de kan bruge lovene og kæmpe for at ændre tingenes tilstand.

Advokat Aktaruzzaman starter med at tale om trafficking, hvordan ungekvinder bliver lokket til ægteskab. Manden der henvender sig er velklædt og velformuleret og lover at han vil sørge for at hans hustru får en god uddannelse og et godt job i udlandet eller en stor by. Forældrene bliver imponeret og går med til ægteskabet. I virkeligheden er manden ude på at tjene penge på at sælge kvinden til prostitution. Kvinderne kan ikke undslippe, de bliver låst inde og deres pas er konfiskeret, så blev hvis de undslipper bliver de ofte fanget af politiet og arresteret for illegal indvandring.

De talte også om kvinder, der får arbejde i Mellemøsten, hvordan kvinder der har arbejdet der, kommer hjem og fortæller om tortur og seksuelle overgreb. Små drenge bliver også tilbudt arbejde som kamelryttere. Også de lever under kummerlige forhold og nogle af dem dør, fordi der ikke sørges for deres sikkerhed.

Kvinderne blev opfordret til at være forsigtige og undersøge forholdene, hvis de får ægteskabstilbud til deres døtre fra ukendte personer og også hvis de får tilbud om arbejde. De opfordres også til at sprede denne viden til deres naboer, familie og bekendte.

Hvorfor er Begum Rokeya vigtig for subkontinentet, Hun var den første, der gjorde opmærksom på, at kvinder har samme egenskaber som mænd, men at de ikke anses for at have nogen værdi. Begum Rokeya kæmpede for at få ændret denne holdning til kvinder og for at kvinder skulle have ret til uddannelse. Der er gode love til beskyttelse af kvinder, men de implementeres ikke. Grunden til at kvinder ikke anses for at have nogen værdi er at det er et mandsdomineret samfund og denne opfattelse eksisterer på trods af at kvinder arbejder mere end mænd og bidrager mere til samfundet. I må organisere jer selv og andre og sprede den viden i får, ellers hjælper det ikke så meget at I har lært alt dette. *Kvinderne kom med meget konkrete spørgsmål undervejs også eksempler på, at sagførere havde fået mænd ud af fængslet, efter at de var blevet dømt for vold mod kvinder. Advokaterne bliver fede af, at vi anklager mænd, der begår vold, sagde en kvinde.*

Da vi spurgte dem om, hvordan de vil arbejde for at forhindre børneægteskaber, sagde de at de vil diskutere med forældrene og få dem til at forstå at det dårligt for deres børn. Hvis forældrene ikke vil lytte, vil de gå til myndighederne og som yderste udvej starte sag mod dem og bede om retshjælp. Det er vigtigt at vi handler som gruppe. Vi skal diskutere sager vi får kendskab til på vores møder og vi skal invitere lederne af andre grupper og få dem til at tage det op på deres møde også.

På mødet deltog to teenage piger, kvinderne fortalte, at de som regel kommer og lytter med, når grupperne holder møde

Dag 4 fortsat: Møde med landsbygruppe Eftermiddag Arrangghata

Møde med kvindegruppe Gruppen har eksisteret i 2 år, men de opfatter stadig sig selv som en relativ ny gruppe, fordi Gita, som er PLEAD frivillig i landsbyen, er blevet generet af politiet. Hun har derfor ikke haft mulighed for at arbejde i lang tid, og organisere gruppemøderne. Det har derfor ikke været muligt for dem at mødes i de senest 7 måneder. Gruppen er en hindugruppe og der er 22 medlemmer. 20 af dem er til stede på mødet, 2 er ude at rejse.

To piger fra 9. klasse kommer tit og deltager i møderne, for at lytte til, hvad der bliver talt om og diskuteret. De kommer også i dag og deltager i gruppemødet. De fortæller at de gerne vil deltage, fordi de får megen information og nyttig viden, og bliver klogere på kvinders rettigheder.

Mamun (advokat i PLEAD og træner/underviser i legal rights) siger, at han kan genkende nogle af kvinderne

fra en træning, han har afholdt og hvor de har deltaget. Kvinderne fortæller at de igennem organiseringen og gruppen har fået viden om deres rettigheder, men de har svært ved at få det implementeret i deres daglige liv, og det vil de gerne have hjælp til.

Akhtar (advokat i PLEAD og træner/underviser i legal rights) fortæller dem at de har deres fundamentale rettigheder, som bl.a. indeholder retten til at stemme, organisere sig og bevæge sig frit i samfundet.

Kvinderne fortæller at de nogle gange bliver forhindret i at mødes og organisere sig af lokalsamfundet, på trods af at de har deres ret til at gøre det.

En kvinde siger, at de som kvinder arbejder så meget og gør så mange ting, men de har alligevel ingen værdi i samfundet. Hun siger til Akhtar, at han har et eksamensbevis og et job, hvor han tjener penge, så han har værdi i samfundet. Men hun som er husmor og arbejder hele tiden og har gang i 10 hænder af gangen hun har ingen værdi. Husmødre har ingen værdi på trods af det store arbejde de udfører. De arbejder 24 timer i døgnet, og sover ikke mere end 5-6 timer om natten. Advokaten har sit kontor tid fra 9-17, hvor han arbejder og så har han fri.

En anden kvinde fortæller, at hvis de rejser deres stemme i familien, og fortæller familien om deres rettigheder, bliver det opfattet som gift for familien og de risikerer at blive forvist fra familien. De risikerer også at blive udsat for tortur / vold i familien, hvis de siger noget, så af frygt for det tør de ikke sige noget derhjemme.

En tredje kvinde siger, at de først og fremmest må motivere deres mænd , og siger videre at de bliver nød til at organisere sig og være i gruppen for at de kan opnå deres rettigheder. Uden gruppen ingen rettigheder.

En kvinde fortæller, at manden vil sige til hende at de er skilt hvis hun kræver sine rettigheder - gå fra mit hjem (manden kan bare sige, at de er skilt og så er de det). Hvis det er en muslimsk kvinde får hun en kompensation, hvis de bliver skilt, men det får hindukvinder ikke. De får ikke noget, de bliver bare sendt væk / smidt ud. De bliver nød til at arbejde for at ændre deres mænds holdninger, ellers vil det ikke være muligt for dem at opnå deres rettigheder. De er deres mænds ejendom og han kan gøre med dem, hvad han vil.

En kvinde kommer med et eksempel om at en mand blev forelsket i en kvinde og de blev gift og fik et barn. Da barnet var fire år gammel, blev manden forelsket i en anden kvinde og giftede sig med hende. Den første kone lagde sag an mod ham og han blev dømt til fængsel i et år, men blev løsladt med hjælp fra en advokat. Det skete to gange at manden kom i fængsel, men begge gange blev han løsladt. Hvordan kan de opnå deres rettigheder, når en advokat bare kan få ham løsladt? Akhtar siger, at det handler om at ændre mændenes attitude / holdninger overfor kvinderne.

En kvinde fortæller, at der var en kvinde i landsbyen der fik bank af sin mand og blev smidt ud af hjemmet af manden. Mandens mor sagde til ham, at han skulle hente sin kone igen, og så fik moren også bank. Nogle kvinder mener, at det eneste han vil forstå den mand, er hvis han selv får nogle bank.

Lis fortæller om en kvindegruppe i Peru, hvor manden bankede sin kone. Kvindegruppen mødte op hos familien, og fik manden i fængsel og dømt. Manden blev dømt til at gå med et skilt i 8 dage, hvorpå der stod at han aldrig ville slå sin kone igen.

En kvinde siger, at hvis de prøver at forklare deres mænd det på en ordentlig måde og stille og roligt og langsomt, vil det være muligt for dem langsomt at ændre deres mænds holdninger. Hun foreslår endvidere at mændene også bliver organiseret, så de igennem det kan blive påvirket til at ændre deres holdning. Det er jo ikke kun mandens skyld, det er også den almindelige opfattelse i samfundet (society), at kvinden er mandens ejendom og at det er i orden at slå kvinder.

Kvinderne slutter af med at fortælle at de har en brændende sag i landsbyen, om en mand der har giftet sig

for anden gang og han torturerer sin første kone. De beder advokaterne om hjælp til, hvordan de kan hjælpe hende til at få beskyttelse. Det får de.

Dag 5 hos PLEAD: Møde med medarbejderne

Evalueringsmøde med PLEAD 8.2-2019 (formiddag)

Ved evalueringsmødet skal vi alle sammen evaluere og PLEAD starter selv med, at komme med deres punkter, som de har noteret sig.

De pointerer:

- Ved træningen og mix gruppemøde, som dem vi deltog i, er det ikke alle der kom, som det er planlagt. Det er uheldigt, for så når de ikke ud til så mange som de havde planlagt og gerne ville.
- De er ærgerlige over, at de ikke havde været gode nok til at sikre at oppositionen ikke ville have os med ved shalishen, som det var planlagt. Derfor oplevede vi desværre ikke shalishen. Til gengæld var de hurtige til at arrangere et mixgruppemøde i stedet for, som var en god oplevelse. Vi er enige.
- De pointerede også nogle praktiske ting, som ikke fungerede på vores feltbesøg: Bilen til Koyra var 15 minutter forsinket, det var uheldigt. Det ene mix gruppemøde var på et mødested, hvor solen stod lige ind. Det generede kvinderne (vi sad i skyggen). Lokalet på skolen, hvor debatten fandt sted, var for småt til at alle kunne være til stede og får noget ud af det. Næste gang er det en god idé at se om det er muligt at finde et lokale der er stort nok – uden for skolen om nødvendigt.

De ønsker fremadrettet:

1. At arrangere multigruppemøder hver anden måned i hver feltarbejders område, fordi de synes det giver en god dynamik når grupperne mødes og udveksler, samtidig med at de får noget træning af en advokat.
2. Udvekslingsbesøg mellem grupper fra Dumuria og Koyra eller i det mindste mellem feltarbejderne for at de kan lære fra hinanden.
3. At understøtte flere, som ham fra Koyra der meldte sig som frivillig – det vil de gerne kunne understøtte mere.
4. De ønsker at afholde et seminar i slutningen af året med gruppemedlemmer, med de problemer de oplever og løsninger på dem, mindst 40 deltagere og Svalernes tilstedeværelse.

Vores evaluering indeholder endvidere:

At det har været et velplanlagt besøg, med en god afveksling imellem forskellige områder vi har oplevet, men at det er vigtigt at der er en balance imellem enkeltgruppe møder vi kommer til og multigruppemøder.

- At det har været godt at møde nye grupper og blive mindet om, hvad det er for nogle problemer de har at slås med. Det har været godt at konstatere at de nye grupper ved mere end grupper vi har mødt for 20 år siden eller mere. De var klar over at der er noget der hedder rettigheder, og de bad om at få mere af vide om det, og hvad det betyder for dem. I dag kommer de og fortæller at de har hørt om rettigheder, de havde ikke tidligere.
- At når vi har deltaget i multi gruppemøder, så fungerer det også som en træning, når der er en advokat med, som kan fortælle dem og deres rettigheder ift de områder de selv bad om, at blive oplyst om. Der er vigtigt at PLEAD får fortalt dem at det også er en træning, for at kvalificere mødet.
- At det er svært for os at spørge ind når det er et multi gruppemøde, men som beskrevet ovenfor, så får det en anden funktion.

Dag 5 fortsat: Møde med kvinde PLEAD fører sag for

Parul blev gift med Alumir som anden hustru, hun fik en søn. Alumirs første kone chikanerede hende og låste hende og sønnen inde. Der var flere uoverensstemmelser og det endte med at de blev skilt og Parul fik sin medgift tilbagebetalt. Alumir, som ifølge loven har pligt til at betale til sønnens underhold nægtede at

betale. Så Parul anlagde sag mod ham. Hun vandt sagen. I forbindelse med sagen har der været fremlagt vielsesattest og fødselsattest på sønnen, ligesom Alumir har anerkendt faderskabet.

Sagen har taget en ny drejning. Alumirs søn af første ægteskab har gode forbindelser til en assisterende dommer ved domstolene. Gennem ham er det lykkedes for Alumir at anke sagen til civilretten under Højesteret. Alumir bestrider nu pludselig sit faderskab, på trods af at han allerede overfor domstolen har anerkendt faderskabet. Højesteret har nu bedt Parul om at møde for Højesteret.

Det vil ikke være muligt for Parul at klare udgifterne til retsmøderne, transportudgifter og sagførersalær. Formodentlig håber Alumir, at Parul under de omstændigheder vil opgive sagen.

Parul fortæller, at det ikke er pengene (underhold til sønnen) der er det vigtigste for hende. Det vigtigste er at få anerkendt faderskabet. Skal min søn leve som en "bastard" resten af sit liv, spørger hun. PLEAD har ført sagen for hende indtil nu og vil også støtte hende i Højesteret.

8.2 RULFAO

Dag 1 hos RULFAO: Møde med Landsbygruppe i Koghi Sohor

Vi mødtes med to grupper, en kvindegruppe og en mandegruppe. Grupperne har hver 22 medlemmer. Der var kun 5 tilstede fra mandegruppen, de øvrige er på markarbejde. Begge grupper fortæller, at de mødes hver uge. De mødes om dagen, sommetider også om aftenen, men så er der ikke så mange af kvinderne til stede.

De taler mest om landbrugsarbejdet, dyrkningsmetoder og afgrøder, de har også haft besøg af jordbrugskonsulenter.

Kvinderne siger, at de snakker om hvordan de kan tage sig af børnene og de ældre. De lægger meget vægt på at pigerne kommer i skole. De siger at der er færre tilfælde af vold mod kvinder end før. De kender ikke til loven om Domestic violence. Vores tolk fortalte dem om det væsentligste indhold i loven. Ingen af kvinderne arbejder uden for hjemmet. De har papirer på deres jord. En af mændene fortæller dog, at han mangler papir på sin jord. De begynder at tale om medgift, som de synes er en dårlig ting, men det er svært at komme af med. Mødet bliver afsluttet lidt hastigt, da vi får at vide at næste gruppe venter på os.

Dag 1 fortsat: Besøg hos elever og lærer på Dahual Alfala Madrasha

Madrashaen ligger i landsbyen Dahual. Vi mødes først med overlæreren (headteacher), som er fungerende skoleinspektør og et GRC medlem, for at blive budt velkommen. Herefter går vi over i madrashaens store lokale.

Vi er kommet til madrasha'en fordi der i december blev afholdt en skole debatkonkurrence. I det store lokale er alle eleverne, det er for både drenge og piger, 2 GRC medlemmer, skolens lærere, overlæreren, og nogle Upazila medlemmer. De vil fortælle os om virkningen af skoledebatten. Ham der indleder debatten er upazila medlem. Her efter er der et par religiøse sange udført af to af drengene fra de ældste klasser. Konkurrencen blev arrangeret af et GRC medlem, der sammen med feltarbejderen fra RULFAO, tog kontakt til madrashaens fungerende skoleleder. De foreslog skolelederen at de på madrashaen afholdt en skole debatkonkurrence, og at GRC gerne, ville støtte dem i at arrangere det. Skolelederen syntes at det var en god idé og feltarbejderen og GRC gik i gang sammen med skolens lærere at arrangere det.

Der blev nedsat to hold – et for og et imod. Holdet for var tre piger og holdet imod var tre drenge fra de ældste klasser. Begge hold fortalte at de havde brugt fire dage på deres forberedelse og at de sad sammen med feltarbejderen og udvalgte lærere, som en led i forberedelserne. De fik information fra lærere og feltarbejdere, både mundtlig og noget skriftligt, nogle bøger og andet skriftligt materiale, som de kunne gå videre med på egen hånd til deres forberedelser.

De fortalte, at de var meget glade for at have deltaget i debatkonkurrencen, og at de havde lært en masse af det. Både om børneægteskaber (early marriage) og sexual harrasment.

Tilhørerne fik også meget ud af at lytte til debattanterne. De fik en masse information og ny viden og de lærte de rigtige om børneægteskaber og sexual harrasment. De har også diskuteret bagefter, om de har hørt og lært. Men det er svært at diskutere, da de er generte.

Lærerne fortæller også at de har lært en masse, og de har diskuteret internt bagefter. De synes, det er en god måde at lære noget om forskellige emner på. Også dem det er svært at tale om. Nogle af de ældre elever måde (drengene og piger) siger, at de gerne vil have flere debatkonkurrencer. Af nye emner foreslår en mandlig elev Kvinders rettigheder og værdighed (dignity), en kvindelig foreslår medgift (dowry) og der er flere der foreslår stoffer (drugs). Eleverne har også talt lidt om emnerne udenfor skolen, men de er generte og det er svært for dem, men de prøver.

Skolelederen fortæller, at de aldrig har prøvet debatkonkurrencer for på skolen, men han synes det er en god måde, at få viden på, og de vil gerne gøre mere af det på skolen. De vil samarbejde med GRC om det. Desværre får de ikke støtte fra regeringen til deres madrasah og deres aktiviteter, så det kan være svært. (og de vil gerne have vores hjælp...).

Dagen sluttede med et kulturelt program på RULFAOs kontor, hvor RULFAOs koordinator Yasin havde inviteret musikere og sangere.

Dag 2 hos RULFAO: Møde med landsbygruppe i Jotghokul

Farmer's club (kvinder) Der er bryllup hos naboen, så gruppemedlemmerne spiser der, da vi kommer (vi er 1½ time forsinket på grund af program i Thanapara), så mens vi venter, udfører landsbyens piger et velkomstritual med dans og blomsterkrans til os, vi får også fodbad.

Gruppen har 20 medlemmer og mødes hver uge. Hvis nogen er fraværende, giver de en i gruppen ansvar for at kontakte hende, og hvis nogen har problemer diskuterer de også det. Da der er meget fattige, opfordrer de folk til at spare op til krise situationer i familien. Kvinderne opsparer samlet gennem "en kop ris om dagen" metoden.

De diskuterer børneægteskaber og hvordan de kan standse det. Alle kvinderne arbejder som daglejere for jordejerne ligesom deres mænd. Mændene får 300 taka om dagen, mens kvinderne får 200.

De bor på khash land, men har ikke papirer på at de kan være på jorden. De diskuterer i gruppen, om de skal ansøge om at få papirer. De startede gruppen for 5 år siden. De har opsparet 50.000 taka. Sommetider låner gruppemedlemmerne fra opsparingen, men de betaler tilbage. De overvejer at bruge deres opsparing til at få deres jord registreret.

Der er en mandegruppe i landsbyen. De tager sommetider imod hjælp fra dem.

Dag 2 fortsat: Møde med landsbygruppe Soronjai Up

Landsbyen hedder Sibrapur village og der er 19 medlemmer i gruppen, de er alle kvinder. Gruppen er næsten 4 år gammel. Der er både muslimer og Adiwasi (stammefolk) i gruppen. Det er kun adiwasi gruppemedlemmerne der arbejder uden for huset i marken.

De dannede gruppen, fordi de får noget ud af at deltage i gruppen. De får fx mulighed for at låne penge fra deres fælles opsparing, og de kan også få økonomisk hjælp derfra. De mødes engang om ugen og på sidste møde diskuterede de fx børneægteskaber. Vi spørger dem om de kender aldersgrænsen for ægteskaber og det gør de /de siger 18 og 21.

De sparer også op i gruppen, en håndfuld ris hver, som de giver ansvaret for til en fra gruppen om at samle ind og stå for regnskabet med den.

Adiwasi gruppemedlemmerne kender ikke til vold i hjemmet, det er ikke en del af deres kultur. Shaheed fortæller der findes en lovgivning imod det, som skal beskytte fx de muslimske kvinder, hvor det er et ubredt fænomen. De får et indblik i lovgivningen og hvor man kan henvende sig, hvis man er blevet udsat for vold i hjemmet. De er glade for at mødes i gruppen, fordi det giver dem mulighed for at diskutere sammen og for at få træning. De har fået træning i grøntsags dyrkning og om vitaminer.

Vi spørger ind til om de ejer deres jord. Der er en der fortæller, at hun har brugsret til jorden, hendes hus er på. En anden ejer sin jord. Der er forskelligt imellem gruppemedlemmerne om de ejer jorden og har papir på den eller ej. Nogle ejer, nogle har brugsret andre bor på khasland.

De sparer op i gruppen, og hvis de låner ud til et gruppemedlem tager de lidt rente for deres udlån. Hvis de

låner 1000 taka ud, tager de 50 taka i rente pr. måned. Det er kun gruppemedlemmer der kan låne af deres fælles opsparing. De har ikke fundet på nogle fælles initiativer endnu for deres opsparing, udover udlån. Der er ikke andre grupper i deres landsby, men de mødes nogle gange med andre gruppemedlemmer når de arbejder i marken.

Dag 3 hos RULFAO: Møde med landsbygruppe

Gruppen har 20 medlemmer. De fleste af kvinderne arbejder som daglejere, men et par af kvinderne, som er gift med mænd, der har uddannelse eller studerer arbejder ikke uden for hjemmet. Gruppen mødes hver uge og diskuterer børneægteskaber, vold i hjemmet og landbrug. Nogle bor på khash land, andre på egen jord. De lærer om, hvor vigtigt det er at have papirer på deres jord, betale deres jordskat og have styr på kravene for at kunne bo på jorden, så de ikke lige pludselig risikerer at miste deres mulighed for at bo på jorden. En ældre kvinde hævder, at de ikke ved noget om alt dette – de andre kvinders reaktion tyder på, at hun ikke er repræsentativ for gruppen. De har opsparing og de kan låne penge fra opsparingen mod rente. Kvindegrupperne administrerer selv deres opsparing..

Field workeren fra RULFAO kommer til deres møder og giver dem oplysning om forskellige forhold.

Da vi spørger dem om mændenes reaktion på deres gruppeaktiviteter fortæller de, at nogle af deres mænd er interesserede, andre er ikke. Nogle af mændene bidrager ikke til familiens økonomi.

De kender ikke til loven om domestic violence, men vil gerne høre noget om det, så Shaheed fortæller lidt.

Dag 3 fortsat: Møde med landsbygruppe

Landsbyen hedder Dorku chokrotiram, og de er kristne. Der er 32 medlemmer i gruppen. Der er 9 tilstede, da vi starter, da vi slutter mødet er der 19. Resten er på markarbejde, der er kartoffel og korn høst. De er daglejere, så det er deres mulighed for at tjene penge.

De mødes en gang ugentlig i gruppen. De dannede gruppen, fordi de er fattige, så for at få noget ud af det, besluttede de at danne gruppen. Ved at danne gruppen har de fået opsparing, de har fået viden og træning, og de har nu et sted, hvor de kan dele deres viden. Det bedste de har fået ud af deres gruppe, er viden om opsparing, så de kan spare op.

Det at vi er kommet på besøg i deres gruppe gør, at de håber på at få noget mere viden i fremtiden.

Fortsætte med RULFAO, så de måske kan gøre noget mere for deres børn. De får meget assistance ved at være i gruppen ved at være medlem, og de er nu begyndt at sende deres børn i skole. Det er et resultat af det, at være i gruppen.

(Et af gruppemedlemmerne oversætter vores spørgsmål, som Shaheeds stiller, til dem. Vores politiskorte blander sig desværre i vores arbejde, ved at spørge kvinderne og også kommentere. De gør det på en venlig måde, men det forstyrrer vores arbejde. (Det er desværre en begrænsning i vores arbejde, som vi ikke kan komme uden om).

De er alle sammen markarbejdere, både kvinder og mænd. Nogle mænd arbejder udenfor landsbyen, nogle gange oven i købet i Dhaka. Det er ikke noget problem for dem, at mændene arbejder udenfor hjemmet, fordi de kan bo sammen med deres svigerfamilie eller deres egne forældre. Det er primært de yngre mænd, der tager arbejde udenfor landsbyen, mens deres børn (piger) er små.

De har ikke de store problemer med udefrakommende, der kommer og generer dem i landsbyen, måske kun op til valg, som der er nu (der skal være valg til upazila), hvor de gerne vil have stemmer.

De vil gerne have noget skill training eller hjælp til at de kan holde geder eller høns. Der er en fra gruppen, der har modtaget træning i jord rettigheder i Tanore. Hun delte siden viden, med de andre i gruppen bagefter. En mand fra en mandegruppe i en nærliggende landsby deltog også i træningen. De har ikke fået papirer på deres jord endnu, men de har søgt om det flere gange, men der er ikke sket noget endnu, så de har ikke papir på jorden.

De vil gerne have noget mere viden på vores møde, så Yasin bliver hidkaldt. Han fortæller dem, at det RULFAO tilbyder dem er kapacitetsopbygning og altså ikke økonomisk hjælp, som de vist fisker efter. Han fortæller, at RULFAO opbygger deres kapacitet, at de jo får viden om forskellige emner og at de får noget træning, så de bliver bæredygtige, og kan fortsætte på egen hånd. De har fået viden om landrettigheder, om

løn og ligestilling, hvordan de som kvinder kan opnå deres rettigheder, om fortaler virksomhed, om uddannelse til børnene mm. Også om økologisk landbrug, om fælles dyrkning (joint cultivation), så de kan få et større udbytte. RULFAO giver ikke økonomisk støtte.

Børneægteskaber er ikke et problem for dem. Pigerne er typisk 20 år, når de bliver gift. De bliver først gift efter college. Medgift er heller ikke et problem for dem. Det viser sig, at der kommer missionærer til landsbyen, der betaler børnenes bøger og lærernes lønninger. Det betyder, at børnene får noget uddannelse siger de. Vi slutter af med at forklare, hvorfor vi ikke giver almisser som missionærerne.

Dag 4 hos RULFAO: møde med medarbejderne

Evaluering af besøget

Vi roser dem for at have taget os ud til meget fjerntliggende landsbyer og grupper vi ikke har set før, selvom det koster transport tid er det vigtigt for os at få et helheds billede. Vi synes også, det var et godt initiativ, at de arrangerede et møde med en koranskole, hvor de havde afholdt debatkonkurrence, så vi kunne møde debatdeltagere og øvrige elever og høre deres reaktioner på arrangementet. På den måde kunne vi også konstatere at GRC medlemmer er aktive.

Vi efterlyste, at der var mere tid til hvert besøg, så vi kunne tale mere med grupperne. Vi spurgte dem, om det havde påvirket grupperne at politiet var til stede. Selv måtte vi konstatere at der var spørgsmål vi ikke havde stillet, fordi politiet var til stede.

Deres kommentarer til besøget. Subhas foreslår, at vi ved næste besøg laver to dages besøg i landsbyerne og så en dag indkalder forskellige gruppeledere til et møde på RULFAOs kontor.

De mener at vores besøg i grupperne er meget vigtige, det opmuntrer kvinderne og øver dem også i at formulere sig om deres aktiviteter og tanker. Vedrørende de korte besøg i landsbyerne fortalte de, at de var nødt til at afkorte vores besøg i den ene landsby på grund af bryllupsfestligheder. Da de fleste gruppemedlemmer er daglejere, er de nødt til at indrette besøgene efter deres pauser. De er også nødt til at arrangere det, så vi kan spise mad, der ikke er forurenede, der er forskellige ting, der skal passe sammen. Vedrørende politiets tilstedeværelse mente de ikke, at det havde været forstyrrende og begrænsende for dem. De havde bedt politiet om at holde sig i baggrunden, men havde fået at vide, at politiet havde ordre om at holde sig tæt på os.

Farmer's clubs

Vi bemærkede at de Farmers clubs vi besøgte ikke talte så meget om jordrettigheder.

Afzal fortalte, at mange af disse grupper bor på jord, der i sin tid blev købt af jernbanen eller private firmaer, som ikke brugte det til noget. Folk er så flyttet ind på jorden illegalt, hvilket der generelt ses igennem fingre med, når de er jordløse. Hvis de skal have papir på jorden skal de søge jernbanen eller de private firmaer om det. Det indgår ikke i khas land kvoterne. Til gengæld siger loven, at selv om de i realiteten har besat jorden, kan de ikke smides ud uden genhusning.

I alle grupper er der nogle medlemmer, der bor på khas land. Det varierer fra gruppe til gruppe hvor mange, men derfor er det stadig relevant at beskæftige sig med og give træning i procedurerne for at søge om khas og land management i det hele taget, f.eks. at det er vigtigt at betale skat på jorden, selvom man endnu ikke har papir, fordi man ellers mister muligheden for at få brugsret til jorden.

Grupperne er dannet med henblik på at oplyse om rettigheder generelt, kollektiv opsparing og for at gøre dem selvstændige og kunne klare sig på egen hånd. Træning for grupperne foregår udover kurset i land management på gruppemøderne, hvor en række emner tages op efter en fastlagt plan, der dog er fleksibel i forhold til gruppernes udvikling. Aktuelle emner tages også op. Nogle grupper lejer jord og vandområder til kollektiv dyrkning. De fleste af gruppemedlemmerne dyrker grønsager i køkkenhaver og på taget

LRAC – Grunden til at vi ikke kunne mødes med LRAC denne gang er at mange af dem er optaget af det kommende valg til Upazilla Council. LRAC rådgiver ikke bare omkring land management men hjælper generelt grupperne med at opnå deres rettigheder. De kan betragtes som et bindeled mellem de jordløse og

forskellige myndigheder. Fungerer lidt som GRC gør det vedrørende vold mod kvinder i hjemmet.

GRC – de fleste GRC medlemmer holder sig i kontakt med dem og hinanden. De hjælper stadig familier med rådgivning. De motiveres også til at fortsætte arbejdet, fordi det giver dem en status og respekt i lokalsamfundet. Fremadrettet ønsker de at fokusere på kollektiv dyrkning, organisk baseret dyrkning og rettigheder kvinder, børn, jordrettigheder og users rights.

Khash bliver mindre aktuel fordi regeringen har taget initiativ til at bygge landarbejder boliger på khash land med lidt jord til. På nationalt plan kæmper jordrettighedsorganisationer både for rettigheder til tilbageværende khash land og for brugerrettigheder.

Vi spurgte om det kunne være muligt for RULFAO at anvende nogle af gruppemedlemmerne som frivillige assistenter i gruppeorganiseringen. Subash mente, at der kunne findes nogle kandidater, specielt i en mandegruppe. Vi spurgte også, om de havde kapacitet til at påtage sig opgaverne, hvis det blev aktuelt med det nye Net to Rights projekt. Det mente at kunne påtage sig. I det hele taget var de ved godt mod og interesseret i at fortsætte.

8.3 SOVA

Dag 1 hos SOVA: Møde med landsbygruppe i Shahaj Village

Første gruppebesøg Sahaj Village. Der var tre grupper til stede. I alt er der 42 gruppemedlemmer i de 3 grupper. Der er kun medlemmer til stede fra to af grupperne, Megla (12) og Borsja (9). De er fra samme landsby men fra forskellige paras. De mødes i deres respektive grupper hver søndag. De taler om børneægteskaber, kvinders rettigheder, vold mod kvinder, alkoholisme og daini. På grund af deres aktiviteter er børneægteskaber formindsket, vold imod kvinder meget mindre, alkoholisme mindsket og dani udryddet! Foruden deres møder, så taler de med deres kolleger i marken og de møder også andre kvinder i fritiden, så deres budskab når udover deres egne landsbyer. De er ikke hjemme om dagen, så de forsøger at få arbejde i samme sjak.

De siger, at deres mænd er bange for dem. De giver ikke medgift og tager ikke medgift. På den måde håber de at udrydde fænomenet. De bruger des optræden til at gøre opmærksom på problemerne. De siger at ingen af dem er blevet gift uden at være registreret. Effekten af deres agitation i hjemmene omkring alkoholisme har hjulpet. De snakker om de mænd, der ikke arbejder – nogle fortæller at de nægter deres mænd adgang til sengen, hvis de ikke vil arbejde. Nogle af mændene siger at de ikke drikker og nogle at de kun drikker til ceremonier. Deres danse og sange behandler de emner de diskuterer. Grupperne er 15 år gamle.

Dag 1 fortsat: Møde med landsbygruppe i Sutipur village

Sutipu village er en santal landsby. Gruppen hedder Adiwasi Womens Development Group, og der er 20 medlemmer i alt i gruppen, der er både mænd og kvinder i gruppen (vistnok 5 mænd og 15 kvinder). 14 er til stede og 6 er taget langt derfra for at udplante ris.

De hilser på os og viser at de accepterer os på traditionel vis (som er anderledes en Uraws måde at hilse på), ved at de først tager vores hænder, med deres samlede hænder, og derefter rør de dem selv og deres hoved.

Gruppen har eksisteret i 15 år, og er en af de grupper SOVA opstartede med seed money fra Svalerne. De mødes en gang om ugen, nemlig hver søndag. Når de mødes taler de om børneægteskaber, medgift, alkoholisme og daini (heksegørelse..) mv. De siger at de dog ikke har noget medgift system i deres kultur, men at de skal betale for et dyrt bryllup, hvor alle kommer uden tøven, også uden at være indbudt. Hører man fx i nabolandsbyen, at der er bryllup kommer de bare og spiser med. Og de spiser meget. Når bryllupsfesten er i brudens hjem, er det hendes familie der betaler og når de går til mandens hjem, er det hans familie der betaler. Hele landsbyen bidrager dog også til festen, nogle kommer med fx 5 eller 10 kg ris, eller hvad de kan undvære.

Er det dog en uddannet kvinde, vil hun blive nødt til at give medgift for at blive gift. En i gruppen har som den første og indtil nu eneste i landsbyen færdiggjort en kandidatuddannelse (Master i Bengali litterature) og hun kan ikke finde en mand på samme uddannelsesniveaue, som hende selv i landsbyen og umiddelbart indenfor santalerne, så hun siger at hun skal give medgift for at blive gift.

De tager rundt til andre landsbyer og optræder, med deres kulturelle program, hvor de underholder om de emner, som de også taler om i gruppen.

(Imens vi afholder mødet går en lillepige rundt blandt alle medlemmer og øver sig i at hilse rigtigt©)

Alle kvinder og mænd i gruppen arbejder uden for hjemmet. På forespørgsel fortæller alle kvinderne, at deres mænd også arbejder udenfor hjemmet. Alle mændene laver også mad fortæller de, når de skal ud for at optræde f.eks.

Tidligere havde de ikke en kulturgruppe, men så kom SOVA og introducerede dem til det. De havde set det i andre landsbyer, og var interesserede. Tidligere var det kun mændene der udførte kulturelle aktiviteter og optræden, men de led under, at de ikke kunne få de unge med, men nu er kvinderne begyndt at deltage. Der er to andre grupper i de nærliggende landsbyer, som kvinderne møder, når de tager på markedet.

I Santal kulturen er det mændene der flytter ind til kvinderne og kvinderne der står for at tage på markedet (de gør forretninger), hvor de både køber og sælger.

De viste os nogle af deres sange og danse. Det er kvinderne der synger og danser og mændene der spiller på instrumenter. Kvinderne har fået tøj fra SOVA og det er også dem, der har stillet musikinstrumenter til rådighed. De optræder med pletter på hovedet. Meget flot. (se evt video).

Dag 2 hos SOVA: Møde med landsbygruppe Hattah Para, Mriki Danga

2.3 1.grupper Hattah Para, Mriki Danga (Santalere, kristne) De fleste kvinder i grupperne arbejder langt væk

fra. Kvinderne får 150 rps for at plante ud, andet arbejde får de de 120 rps for. Mændene får 250 rps (mændene møder 2 timer før kvinderne). De arbejder 7 i en gruppe på kontrakt. De får tilsammen 300 kilo ris for hele kontrakten. Gruppen har 10 medlemmer, 7 er til stede. De mødes hver lørdag. Deres formål er blandt andet at mindske alkoholismen, De siger at piger tidligere blev gift ved tretten års alderen, men nu bliver de gift efter den lovpligtige alder. De har ikke noget problem med daini. På deres sidste møde diskuterede de ikke, men øvede sig på deres danse og sange, de øvede sig også dagen før. Det har forenet dem at diskutere alkoholisme, daini og kvinders rettigheder. Det har også ændret deres holdninger i hverdagen. De deler den viden, de får med deres familie – alkoholisme og børneægteskaber er deres største problemer. De vil ikke lade deres døtre blive gift, før de er 20 år gamle. (de havde sagt at vi kunne mødes kl. 14, men de kom først ved halvfire tiden.

Dag 2 fortsat: Møde med landsbygruppe i Jamalpur village

Landsbyen hedder Jamalpur village og er en Uraw village. Gruppen hedder Diabata gruppe, og der er 20 medlemmer, hvoraf 15 er kvinder og 5 er mænd. 12 kvinder er tilstede og 4 mænd. De er alle daglejere, nogle arbejder fra da til dag andre indgår kontrakt med en landlord. Det er kontraktarbejderne der ikke er kommet endnu, da de stadig arbejder. De har arbejde ca. 6 mdr om året.

Det er den fattigste landsby vi har mødt endnu på hele turen. Tager man efter deres faldefærdige hytter og deres tøjs tilstand. De er slidte og beskidte i tøjet og flere af husene er faldet mere eller mindre sammen. De har også kun meget få smykker på, og smykkerne er billige simili smykker.

Gruppen har eksisteret i 3 år og de mødes hver søndag efter solnedgang. Når de har mindre arbejde mødes de kl. 16.

De mødes fordi de får noget ud af det, hvorfor skulle de ellers mødes, siger de. Nogle gange synger de sange, for at øve sig, men da de ikke har noget tøj og instrumenter, så kan de ikke optræde for andre. De sange de synger, er om de problemer de har og det er: Dani (hekse...), om det at danne og være i gruppe, tidlige ægteskaber, alkoholisme, medgift/brudepris mv. Tidlige ægteskaber er de ikke kommet af med endnu, men problemet er blevet mindre, siger de. Det samme gælder alkoholisme (vi bemærkede, at nogle af de mandlige gruppemedlemmer, var fulde, og de lugtede som et gammelt værtshus) det er blevet mindre, men de er ikke kommet af med det endnu. Når de har talt om emnerne i gruppen, taler de om det derhjemme og med familie og venner.

Der er ikke nogle Daini i deres landsby, og de mener også at det er forkert at dømme nogle til at være hekse.

De fleste af gruppemedlemmer arbejder udenfor hjemmet. De danner små grupper af 5-6 i hver, og laver en kontrakt med en jordejer. De har umiddelbart ikke nogle problemer med de jordejere de arbejder for.

Jordejeren giver dem deres løn, men den kan dog godt være 2-3 dage forsinket. Kvinderne får 130 rps pr dag, og 150 når de udplanter ris. Mændene får 200 rps og ved udplantning af ris, får de 250 rps. De får også noget ris og de sidste 6 mdr afhænger af, hvor meget ris de får. De har kun mulighed for at få markarbejde, der er ikke andet arbejde at få. Der er kun 3 af dem der ejer den jord deres hus ligger på, resten af dem har lidt jord ved siden af, som de kan dyrke med grøntsager til husbehov.

SOVA har hjulpet os med at blive organiseret, men vi har ikke de store forventninger indtil nu med kulturelle aktiviteter, fordi de ikke har nogle musikinstrumenter og noget tøj.

Dipika fortæller dem, at man kan prøve at blive registreret som musiker i Kolkata, og hvis det lykkes, kan man ansøge om penge (10 – 15.000 rps) til at købe musikinstrumenter for. Dipika vil undersøge nærmere og forsøge at hjælpe dem med at blive registreret og lykkes det, søge om penge til instrumenter.

Gruppemedlemmerne har påvirket i deres lokalområde ved, at de har været rundt til alle de andre husstande i landsbyen og fortælle om for tidlige ægteskaber, alkoholisme mv. De har også delt deres viden med familie og venner i andre landsbyer.

Dag 3 hos SOVA: Møde med SOVAs medarbejdere på deres feltkontor

Dagsorden til mødet var:

- Evaluering af feltbesøg

- Deres og vores kommentarer
 - Træning af medarbejderne
 - Brugerbetaling fra gruppernes side på f.eks. tøj til optræden
 - Målet med grupperne, hvad skal de opnå
 - Hvordan ser hverdagen ud for feltarbejderne?
 - Fremtiden (også med Dipak and Dipika alene)
 - Tolkning (med Dipak)

Deres og vores kommentarer.

Vi roste dem for at de havde valgt både erfarne og nye grupper. Medarbejderne fortalte at de havde valgt grupperne ud fra at vi både skulle besøge nye og gamle grupper, og så var det ellers ud fra, hvem der var tilstede og havde tid til at vi kom ift deres arbejde og hvor mange af dem der var taget langt væk for at arbejde.

Vi kom også med noget selvkritik. På feltmødet, hvor vi ventede på de fleste af gruppemedlemmerne i to timer, burde vi have foreslået at vi gik i gang og talte, med dem der allerede var kommet tilstede (2-3 stykker). I stedet for at vente på alle i to timer og så komme for sent til den næste gruppe. De sagde, at det havde været forkert at planlægge mødet til kl. 14. De kunne måske godt være kommet, da mødet blev planlagt, for der havde de god tid. Der var ikke vand på markerne, så gruppemedlemmerne kunne ikke komme ud og udplante ris. Men så kom regnen (helt uden for sæson har det regnet en del i området ca. måneder før tid, lige inden vi kom til SOVA), og de skulle pludselig på arbejde og ud og udplante ris.

Vi kom også ind på vores spørgeteknik, fordi vi synes kvinderne var svære at nå i nogle af landsbyerne. Vi fik ikke rigtigt feed back på det vi spurgte om, men mere en refleksion fra Dipak om, at han måske også kunne gøre noget i sin måde at tolke på, og dermed den måde han stillede spørgsmålene på.

Vi spurgte ind til, hvorfor medarbejderne troede at grupperne spurgte os om penge til tøj og musikinstrumenter. Medarbejderne svarede, at det ikke kun var os de spurgte. De spurgte også dem f.eks. fordi det er noget de virkelig ønsker at få. For at kunne lave nogle rigtige og gode optrædere andre steder er de nød til at have tøj og musikinstrumenter. Ellers bliver det ikke rigtigt. Grunden til at de spurgte os, var fordi vi havde stillet dem spørgsmålet, om de havde nogle spørgsmål til os.

Medarbejderne fortalte os, at de var glade for at vi kom og så på deres aktiviteter og talte med dem. Det er godt at få et tredje øje på deres arbejde sagde de, hjælper det dem til at forbedre sig og det øger deres motivation.

Vi spurgte om det ikke var muligt for grupperne at bidrage med "Brugerbetaling" til dragter og instrumenter. Medarbejderne fortæller, at de grupper, der ikke selv har, plejer at leje musikinstrumenter når de skal ud og optræde, og så afleverer de dem med det samme bagefter. Grupperne er for fattige til selv at købe deres instrumenter, og det er vi enige i. Men når de får instrumenter fra SOVA er det dem der står for at reparere og vedligeholde dem. Grupperne samler ris sammen, og bidrager med det de kan. Når de så får brug for at reparere instrumenterne sælger de risene og bruger pengene derfra til dette formål. Lis foreslår, at SOVA får gruppemedlemmerne til at bidrage til tøjet. Det behøver ikke være meget, men bare et symbolsk beløb for at få dem til at føle ejerskab til det.

Fremtiden: Medarbejderne udtrykker ønske om at arbejdet skal udvides og gruppe antallet skal udvides, de siger at de uorganiserede udtrykker, at de har behov for også at blive organiseret. De ønsker også, at udvide med flere kulturelle aktiviteter.

Træning i grupperne: Dipak fortæller, at de giver træning i grupperne, og at de f.eks. også fortæller dem om at dyrke deres egne små jordlodder, med økologiske dyrkningsmetoder. Gruppemedlemmerne har den teoretiske viden, men de mangler at få noget praktisk erfaring med det. SOVA mangler penge til at gennemføre det. De tre medarbejdere deltager også i træningen, når grupperne får træning. På den måde bliver de også dygtiggjorte.

Grupperne: de ønsker at grupperne skal blive mere bevidste, så de bliver i stand til at kræve deres rettigheder og opnå nogle bedre levevilkår. De fortæller, at de er en del af 'social change activities' og de

ønsker at udvide deres aktiviteter, også at give mere træning og lave en 'health camp' til glæde for grupperne.

Vi spurgte ind til feltarbejdernes hverdag og de fortalte:

Polash: Han er ansvarlig for 4 grupper, som alle er gamle grupper. 4 dage om ugen er han med til gruppemøde i sine grupper. Da grupperne typisk mødes omkring solnedgang laver han dør til dør bevidstgørende aktiviteter om dagen. Det vil sige han går rundt til alle de husstande i landsbyen, som ikke er organiseret i grupper og fortæller dem om tidlige ægteskaber, alkoholisme, medgift mv. Når gruppen har kulturelle aktiviteter, støtter ham dem i at få øvet sig og presser også på for at de skal gøre det. Han deltager desuden altid i de kulturelle aktiviteter.

Gopal: han er ansvarlig for 5 grupper 4 gamle og en ny. 5 dage om ugen er han til gruppemøder. Han skal undgå at komme til landsbyerne når der er markedsdag for så har gruppemedlemmerne ikke tid til at mødes. Derudover tager han til nye landsbyer for at forsøge at starte nye grupper op. Han deltager også i træning, kulturelle workshops, som SOVA afholder inden de starter op på kulturelle aktiviteter, og så deltager han også i alle de kulturelle arrangementer. Han laver også dør til dør oplysning og hvis en af gruppemedlemmerne f.eks. bliver syge, hjælper han dem til at komme på hospitalet, om nødvendigt.

Sabina Tudu: Hun er ansvarlig for 5 grupper, 4 nye og en gammel. Hun er selv relativ ny medarbejder, hun har været der 7 måneder. Der er en gruppe i hendes egen landsby, og i den mødes de før solnedgang. I de andre grupper må hun mødes med dem lige omkring solnedgang. En dag til hver gruppe. Hun laver også dør til dør bevidstgørende arbejde, og hun deltager også i træning, kulturelle arrangementer og aktiviteter og workshops

I slutningen af mødes orienterede vi medarbejderne om, at der var en mulighed for et kulturarrangement, som kunne give mulighed for at bidrage med flere instrumenter til grupperne. Hvis dette bliver til noget, skal vi sende en repræsentant og en person der kan lave video. Vi spurgte staben, hvilket tidspunkt, der er det bedste – for sidst vi besøgte i oktober, var der også markarbejde der. De sagde at oktober er det bedste tidspunkt, på grund af markarbejdets art og også fordi, de på det tidspunkt ikke har høstakke på gårdspladserne, så der er god plads til optræden.

Dag 3 fortsat: Møde med landsbygrupper i Joi Bigoi og Satiojoy

De to grupper har hver 13 medlemmer, de laver deres kulturprogrammer sammen. 19 medlemmer af de 26 er i kulturtruppen. De mødes hver torsdag i de enkelte grupper og når de føler behov for at mødes (som f.eks da en pige blev syg og skulle på hospitalet). Sommetider øver de lige efter gruppemødet. De diskuterer børneægteskaber, vold mod kvinder i hjemmet, alkoholisme. På sidste møde diskuterede de vores besøg, hvordan de skulle arrangere det.

De samler nogle fra gruppen sammen, hvis der er en tvist i familien de skal løse. Hvis hun går alene, lytter ingen. Hun siger at efter de har organiseret sig i gruppen er der færre tvister.

De mandlige gruppemedlemmer deltager også i diskussionerne og hjælper også til med at forhindre børneægteskaber og konflikter i familierne, der skal løses – men hvis teenagepigerne løber væk med en, er der ikke så meget de kan gøre.

Alle kvinderne arbejder som daglejere i marken. Kvinderne arbejder meget hårdt, de skal også arbejde i hjemmet.

Kvinderne fortæller at hvis de har problemer med deres arbejdsgiver, så samles de og konfronterer de ham, mændene hjælper også til. Da gruppen optrådte efter mødet, fik vi understreget, at de stadig kæmper mod alkoholisme idet de mandlige gruppemedlemmer (musikerne) var fulde.